

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska (spr.) SSA Regina Kurek
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. C.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 22 października 2015 r. sygn. akt IX GC 344/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymienioną w punkcie I kwotę 124.250,20 zł obniża do kwoty 118.598,35 zł (sto osiemnaście tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt osiem złotych 35/100), a kwotę 124.050,20 zł obniża do kwoty 118.389,35 zł (sto osiemnaście tysięcy trzysta osiemdziesiąt dziewięć złotych 35/100), a po słowach „do dnia zapłaty” dodaje słowa „i oddala powództwo w pozostałej części” oraz wymienioną w punkcie II kwotę 9.830 zł obniża do kwoty 9.158 zł (dziewięć tysięcy sto pięćdziesiąt osiem złotych);

2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 733 zł (siedemset trzydzieści trzy złote) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Regina Kurek SSA Wojciech Kościółek SSA Barbara Górczanowska

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2016r.

Powód J. C. domagał się zasądzenia od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W., jako ubezpieczyciela od odpowiedzialności cywilnej Kopalni (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., kwoty 124.250,00 złotych z odsetkami ustawowymi oraz kosztami postępowania, tytułem naprawienia szkody powstałej w pojeździe samochodowym na skutek zdarzenia z 19 grudnia 2014r., kiedy to w czasie rozładunku kruszywa na terenie kopalni pojazd utracił stabilność, przewrócił się i uległ uszkodzeniu.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wносиła o oddalenie powództwa kwestionując swoją odpowiedzialność tak co do zasady jak i wysokości.

Wyrokiem z dnia 22 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 124.250,20 zł z odsetkami ustawowymi od kwot: 124.050,20 zł od dnia 7 lutego 2014r. do dnia zapłaty, 200, zł od dnia 14 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty; zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 9.830,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 19 grudnia 2013r. należący do powoda samochód ciężarowy marki S. (...) nr rej. (...) wraz z naczepą B. nr rej.(...) na terenie Kopalni (...) w B. dokonywał rozładunku kruszywa, podczas którego ziemia pod pojazdem i pod naczepą obsunęła się, skutkiem tego pojazd utracił stabilność, przewrócił się i uległ uszkodzeniu wraz z naczepą. W tym dniu powód wykonywał usługę transportową na rzecz Kopalni (...) Spółka z o.o. Pani A. G., pełniąc funkcję Prezesa Spółki, na rzecz której powód świadczył usługę transportową, uznała odpowiedzialność Spółki (...) Spółki z o.o. w B. za powstałą szkodę, dlatego powód wystąpił do pozwanego o naprawienie szkody poprzez wypłatę odszkodowania. (...) Spółka z o.o. miała zwartą umowę ubezpieczenia w T.U. (...) S.A. w W.. Decyzją z dnia 10 lutego 2014r. strona pozwana odmówiła wypłaty odszkodowania. Sąd Okręgowy podał, że wysokość dochodzonej pozewem kwoty powód wyliczył na podstawie opinii prywatnej, kalkulacji naprawy nr 30 z 20.02.2014r. oraz kosztorysu naprawy (...) z 03.01.2014, faktury VAT nr (...). W dniu 3 marca 2014r. powód skierował do strony pozwanej przesądowe wezwanie do zapłaty.

Na podstawie zeznań świadków i dowodu z opinii biegłego Sąd pierwszej instancji ustalił następnie, że do uszkodzenia nie mogło dojść na skutek działania osób trzecich, a najbardziej prawdopodobną przyczyną przewrócenia się naczepy było zapadnięcie się co najmniej jednego z prawych kół naczepy w grunt, przez co przewracająca się naczepa pociągnęła za sobą połączony z nią siodłem ciągnik siodłowy. Biegły nie był w stanie wskazać żadnych technicznych, ewidentnych i widocznych przyczyn przewrócenia się pojazdu. Biegły ustalił wysokość szkody w pojeździe na kwotę 83.764,66 złotych brutto, a wysokość szkody w naczepie na 62.234,00 złotych brutto. Sąd Okręgowy w całości podzielił ustalenia biegłego zawarte w opinii sądowej, tak w zakresie okoliczności i przyczyn powstania szkody w pojeździe, jak również co do określenia wysokości powstałej szkody, mając na względzie istniejący stan faktyczny w dacie opracowania opinii przez biegłego. W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło zarówno na ustalenie okoliczności wystąpienia szkody w pojeździe, jak również wysokości powstania szkody. Przyczyną przewrócenia się naczepy i pojazdu podczas rozładunku było niestabilne podłoże, na skutek obciążenia tylnej części naczepy jej tylne koło zapadło się w grunt, powodując utratę stabilności, przechylenie i przewrócenie pojazdu. Kierowca pojazdu nie miał żadnej możliwości sprawdzenia stabilności i wytrzymałości podłoża, gdyż przy rozładunku nacisk kruszywa na tylną oś naczepy jest bardzo duży, a sam pojazd był sprawny. Obowiązek zapewnienia odpowiednich warunków do bezpiecznego rozładunku kruszywa spoczywał na Kopalni (...) Spółka z o.o. w B., której prezes uznał odpowiedzialność Spółki za powstałą szkodę, a ponieważ Spółka ta miała zwartą umowę ubezpieczenia w Towarzystwie (...) S.A. w W., powód domagał się naprawienia szkody od ubezpieczyciela.

Mając powyższe na względzie i jednocześnie stwierdzając, iż roszczenie zasługuje na uwzględnienie tak co do zasady, jak również co do wysokości, Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda dochodzoną pozewem kwotę 124.250,20 złotych, stosownie do dyspozycji przepisu art. 821 k.c., art. 822 § 1,2,3,4 k.c. oraz § 16, 18, 19 ust.1 pkt 4 Ogólnych warunków ubezpieczenia (...) stanowiących załącznik do umowy ubezpieczenia z dnia 19 września 2013r. Odsetki ustawowe Sąd zasądził od daty terminu spełnienia świadczenia, zgodnie z przepisem art. 817 § 1 k.c.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu, zasądzając od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 9.830,00 złotych (wpis od pozwu: 6.213,00 zł oraz 3.617,00 zł wynagrodzenie pełnomocnika procesowego), na podstawie art. 98 i art. 99 k.p.c. w związku z § 6 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany ubezpieczyciel (...) S.A. w W., który zaskarżył go w części: w punkcie I co do kwoty 5.651,85 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 7 lutego 2014 r. Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na tym, iż Sąd uznał, iż wysokość szkody w zakresie kosztów naprawy pojazdu - naczepy i ciągnika - wynosi 124.050,20 zł, podczas gdy biegły sądowy wskazał w sporządzonej opinii, że koszty te wynoszą 118.698,35 zł. Opinii tej w zakresie wysokości kosztów naprawy nie kwestionował ani powód, ani pozwany. Co więcej, sam Sąd w uzasadnieniu wyroku stwierdził, iż podziela ustalenia poczynione przez biegłego co do przyczyn powstania szkody, jak również jej wysokości. W takich okolicznościach zasądzenie kwoty wyższej niż wskazał biegły nie było zasadne.

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 805 k.c. w zw. z § 54 ust. 1 w zw. z § 2 ust. 7 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (...)z dnia 13 lutego 2012 r. (dalej OWU), poprzez jego niezastosowanie, które to skutkowało pominięciem faktu, że odszkodowanie każdorazowo dla każdej szkody winno zostać pomniejszone o 300 zł franszyzy redukcyjnej. OWU definiuje franszyzę redukcyjną jako określoną kwotowo wartość pomniejszającą wysokość odszkodowania dla każdego poszkodowanego. Jest to zatem forma udziału własnego ubezpieczonego w pokrywaniu szkód tytułem swojej odpowiedzialności cywilnej. Sąd I instancji nie wziął pod uwagę zarzutu pozwanego dotyczącego franszyzy redukcyjnej, mimo podniesienia tej kwestii już w pisemnej odpowiedzi na pozew.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez: w punkcie I wyroku zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kwoty 118.598,35 zł z odsetkami ustawowymi za zwłokę od kwot: 118.389,35 zł od dnia 7 lutego 2014 r. do dnia zapłaty, 200 zł od dnia 14 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty a oddalenie powództwa w pozostałym zakresie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego ubezpieczyciela okazała się uzasadniona.

Sąd Okręgowy wprawdzie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, jednakże w niepełnym zakresie, w związku z czym ustalenia te Sąd Apelacyjny uzupełnił w oparciu o materiał dowodowy znajdujący się w aktach sprawy. Jak wynika z opinii biegłego, którą Sąd pierwszej instancji w całości zaakceptował przyjmując za podstawę ustaleń, wysokość szkody w samochodzie S. nr rej. (...) wynosi około 68.101,35 zł netto, a po doliczeniu podatku od towarów i usług – 83.764,66 zł (brutto). Natomiast wysokość szkody w naczepie B. nr rej. (...), najprawdopodobniej wynosi 50.597 zł netto a po doliczeniu podatku od towarów i usług – 62.234 zł (brutto). Szkodę powoda stanowi wartość ustalona według cen części zamiennych i usług niezbędnych do dokonania naprawy pojazdów. Domagając się zasądzenia odszkodowania powód także powoływał się na kalkulację koniecznych kosztów naprawy, sporządzoną przez rzeczoznawcę na jego zlecenie (karta 16-24), nie zaś rzeczywiste koszty, jakie poniósł. W takim wypadku powstaje zagadnienie, czy podatek od towarów i usług VAT jest elementem tak wyliczonego odszkodowania. Sąd Okręgowy przyjął, że wartość szkody podatek ten obejmuje ale swojego stanowiska nie uzasadnił. W ugruntowanym już orzecznictwie Sąd Najwyższy wielokrotnie zajmował stanowisko, że w sytuacji gdy poszkodowany wykonał określone naprawy sam lub jeżeli mógłby obniżyć należny od niego podatek o kwotę podatku naliczonego przy nabywaniu rzeczy lub usługi, to przyznanie odszkodowania w wysokości obejmującej ten podatek, naruszałoby przepis art. 805 § 2 pkt 1 k.c. i prowadziło do bezpodstawnego wzbogacenia ubezpieczonego (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., II CK 327/05, LEX nr 164791). W uchwałach Sądu Najwyższego: z dnia 22 kwietnia 1997 r., III CZP 14/97 (OSNC 1997, z. 8, poz. 103) i z dnia 16 października 1998 (OSNC 1999, z. 4, poz. 69) przyjęto, że odszkodowanie za szkodę poniesioną

przez podatnika podatku VAT na skutek zniszczenia rzeczy nie obejmuje podatku VAT mieszczącego się w tej cenie w zakresie, w jakim poszkodowany może obniżyć należny od niego podatek o kwotę podatku naliczonego przy nabyciu rzeczy. Również w późniejszej uchwale wydanej na gruncie zmienionych przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej - 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007 r., III CZP 150/06 (OSNC 2007/10/144; lex nr 258523) stwierdzono, że w zakresie tzw. kosztorysowej metody ustalania wysokości szkody komunikacyjnej nie ma usprawiedliwionych podstaw do odstępowania od utrwalonego już w judykaturze Sądu Najwyższego stanowiska, zgodnie z którym odszkodowanie za szkodę poniesioną przez podatnika podatku VAT na skutek zniszczenia lub uszkodzenia rzeczy (samochodu) nie obejmuje podatku VAT mieszczącego się w cenie nabycia rzeczy lub usługi w zakresie, w jakim poszkodowany mógłby obniżyć należny od niego podatek o kwotę podatku naliczonego przy nabywaniu rzeczy lub usługi.

Nie może ulegać wątpliwości, że powód J. C., prowadzący działalność gospodarczą w ramach przedsiębiorstwa (...) w W. jest płatnikiem podatku VAT i nie wykazał, by nie mógł tego podatku odliczyć ponosząc koszty naprawy pojazdów. Zatem wysokość jego szkody stanowi wyłącznie wartość kosztów naprawy netto, czyli kwotę łącznie 118.698,35 zł. Świadczenie ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia majątkowego ma charakter odszkodowawczy, zatem odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia nie powinno przewyższać wysokości poniesionej szkody. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy, m.in. w wyroku z dnia 19 grudnia 1997 r., II CKN 534/97 (lex nr 1102252) stwierdzając: „odszkodowanie ubezpieczeniowe nigdy nie może przewyższać rzeczywistej, tj. wykazanej co do wysokości, szkody powstałej w ubezpieczonym mieniu, gdyż w przeciwnym razie byłoby to bezpodstawne wzbogacenie ubezpieczającego, co sprzeciwiałoby się istocie i celowi ubezpieczeń majątkowych”. Stanowi to wyraz zasady zakazującej wzbogacania się z tytułu ubezpieczenia. W takim razie zarzut apelującego ubezpieczyciela, że Sąd Okręgowy nieprawidłowo ustalił wysokość szkody należało uznać za usprawiedliwiony i prowadzący do zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku postulowanym w apelacji.

Uzasadniony jest także drugi zarzut apelującego. Sąd pierwszej instancji pominął bowiem treść umowy ubezpieczenia zawartej pomiędzy Kopalnią (...) Spółką z o.o. w B. a pozwanym ubezpieczycielem, której częścią są Ogólne Warunki (...)z dnia 13 lutego 2012r. (karta 42-48) W § 53 tych Warunków ustalono, że suma gwarancyjna oznacza kwotę szczegółowo określona w polisie, która stanowi górną granicę odpowiedzialności (...) w danym okresie ubezpieczenia, niezależnie od liczby ubezpieczonych czy poszkodowanych ani wysokości zgłoszonych roszczeń; suma gwarancyjna jest ustalana na jeden wypadek w okresie ubezpieczenia oraz na wszystkie wypadki w okresie ubezpieczenia. W § 54 pkt 1 określono franszyzę redukcyjną w odniesieniu do każdej szkody rzeczowej powstałej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kwocie 300 zł. Według § 2 pkt 7 OWU franszyza redukcyjna to określona w polisie kwotowo lub procentowo wartość pomniejszająca wysokość odszkodowania dla każdego poszkodowanego, wyliczonego zgodnie z postanowieniami OWU.

Należy podkreślić, że istotą ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, określonego w art. 822 § 1 k.c. jest wejście ubezpieczyciela na podstawie umowy w sytuację prawną ubezpieczającego, w zakresie ponoszonej przez niego odpowiedzialności odszkodowawczej. Z chwilą wyrządzenia szkody przez ubezpieczającego powstaje sui generis trójstronny stosunek prawny łączący sprawcę szkody (ubezpieczającego), zakład ubezpieczeń oraz poszkodowanego. Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela nie zawsze jednak pokrywa się w pełni z zakresem odpowiedzialności samego ubezpieczającego. Przede wszystkim o zakresie odpowiedzialności decyduje umowa ubezpieczenia oraz treść ogólnych warunków ubezpieczenia jak i przepisy kodeksu cywilnego. Ubezpieczyciel może odpowiadać za wszystkie zobowiązania do wysokości zobowiązań samego ubezpieczającego, może jednak ustalić w umowie tzw. sumę gwarancyjną, stanowiącą górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela jak też sumę minimalną, poniżej której nie ponosi odpowiedzialności a stanowiącą tzw. udział własny ubezpieczającego. W przedmiotowej sprawie w OWU określono tę kwotę w postaci franszyzy redukcyjnej. Zatem i w tym wypadku, kwota tej franszyzy winna pomniejszać odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela.

Należy wskazać, iż z treści przepisu art. 822 § 4 k.c. wynika, że jeżeli osoba ponosząca odpowiedzialność cywilną za szkodę jest ubezpieczona w zakresie odpowiedzialności cywilnej, poszkodowany ma dwóch dłużników: tę osobę oraz ubezpieczyciela. Przepis ten nie wyklucza możliwości żądania przez poszkodowanego odszkodowania wyłącznie

od osoby odpowiedzialnej za szkodę. Jeżeli ubezpieczyciel zapłaci poszkodowanemu należne mu odszkodowanie, to ustaje obowiązek odszkodowawczy ubezpieczonego. Jeżeli natomiast roszczenie poszkodowanego nie zostanie w całości zaspokojone, poszkodowany może zwrócić się do sprawcy szkody.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Apelacyjny stwierdził, że szkoda powoda stanowi kwotę 118.698,35 zł z tytułu naprawy pojazdów oraz kwotę 200 zł z tytułu poniesionych kosztów ekspertyzy. W uchwale SN z dnia 18 maja 2004 r., III CZP 24/04, (OSNC 2005, nr 7-8, poz. 117) stwierdzono bowiem, że odszkodowanie przysługujące z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów może - stosownie do okoliczności sprawy - obejmować także koszty ekspertyzy wykonanej na zlecenie poszkodowanego. Tak wyliczoną szkodę należało pomniejszyć o kwotę franszyzy redukcyjnej 300 zł, co daje kwotę 118.598, 35 zł.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok jak w sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Stosownie do dokonanej zmiany w zakresie zasądzzonego świadczenia, dokonano zmiany orzeczenia o kosztach procesu rozdzielając je stosunkowo w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. albowiem powód wygrał sprawę w 95%-ach.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do jego wyniku, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 6 pkt 6) w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U nr 163 poz. 1349 z późn. zm.).

SSA Regina Kurek	SSA Wojciech Kościołek	SSA Barbara Górczanowska
------------------	------------------------	--------------------------